

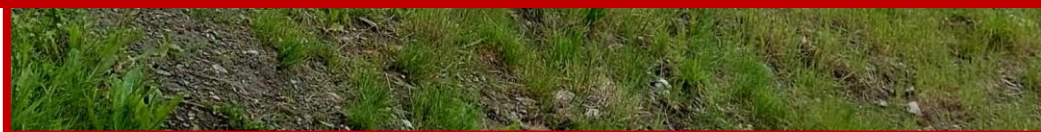

BERGEN
KOMMUNE

ÅRSPLAN 2023 – 2024

Indre Arna barnehage

Forord

Barnehagene i Bergen kommune utarbeider sine årsplaner i samsvar med kravene til årsplan slik de er beskrevet i barnehageloven og forskrifter. Ny rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver trådte i kraft fra 1.august 2017 og er en forskrift til barnehageloven.

Kvalitetsutviklingsplanen for kommunale barnehager 2018-2021 (23)

«Sammen for kvalitet – lek og læring» beskriver eiers lokale tilpasninger til rammeplanen og prioriteringer for gjeldende periode.

Hovedsatsningsområdet i kvalitetsutviklingsplanen er «Grunnlag for livslang læring i det 21. århundre». Planhierarkiet er synliggjort i modellen.

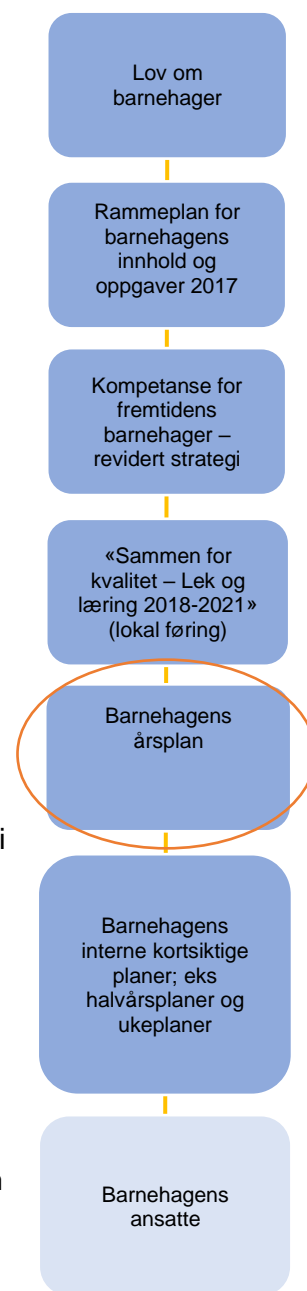
Årsplanverket til de kommunale barnehagene i Bergen kommune er delt i to:

- **Del en** beskriver mål og aktiviteter for årets satsinger og gir informasjon om hvordan disse følges opp, dokumenteres og vurderes. Årsplanen del en har et tidsperspektiv på 1 år og følger barnehageåret.
- **Del to** beskriver barnehagens satsninger og arbeid på et mer grunnleggende og generelt nivå. Årsplanens del to inneholder informasjon om hvordan barnehagen vil arbeide med danning gjennom omsorg, lek og læring for å fremme barns allsidige utvikling i samarbeid og forståelse med barns hjem. Videre redegjør barnehagen for hvordan det arbeides med progresjon i barnas pedagogiske tilbud gjennom hele barnehageløpet.

Som barnehageeier er vi ansvarlig for at barn i våre barnehager får en god start på et livslangt læringsløp. Godt planleggingsarbeid gjennom felles planmaler er utgangspunkt for utnyttelse av kollektiv kapasitet. Årsplanen utarbeides i samarbeid mellom barnehagens ansatte, barn og foreldre og danner grunnlag for pedagogisk innhold, aktiviteter og samhandling gjennom året. Årsplanen er et arbeidsredskap for personalet og dokumenterer barnehagens valg og begrunnelser. Årsplanen gir informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid til myndighetsnivåene, barnehagens samarbeidspartnere og andre interesserte.

BERGEN KOMMUNE

Etat for barnehage

Innhold

Visjon og mål	5
Visjon – En mangfoldig barnehage av høy kvalitet for alle barn	5
Verdier	5
Mål	5
1.0 Barnehagens innledning	6
1.1 Struktur og organisering	6
1.2 Metodevalg	7
1.3 Kjerneverdier	8
1.3.1 Ser barnet	8
1.3.2 Varme	8
1.3.3 Inkluderende	8
2.0 Livsmestring for det 21. århundre	9
– medvirkende barn i lek og læring	9
2.1 Tilknytning	9
2.2 Lek	9
2.3 Læring	10
2.4 Barns medvirkning	10
2.5 Vennskap og felleskap	11
2.6 Mangfold	11
3.0 Barnehagens tema/prosjekt	12
3.1 Fagområder	13
3.1.1 Språk som basiskompetanse	14
3.1.2 Matematisk kompetanse	14
3.2 Digitale verktøy	14
4.0 Barnehagen som lærende organisasjon	15
4.1 Barnehagens utviklingsarbeid	15
4.2 Dokumentasjon, vurdering og oppfølging	15
4.2.1 Dokumentasjon	16
4.2.2 Vurdering og	16
4.2.3 Oppfølging	16
4.3 Barn og foreldres medvirkning i utviklingsarbeidet	16
I. Barnesyn og lærings syn	17
II. Pedagogisk relasjonskompetanse	17

III.	Danning gjennom omsorg, lek og læring	18
IV.	Progresjon i barnehagens pedagogiske innhold	19
V.	Overganger	19
a.	Tilvenning i barnehagen	19
b.	Overganger og sammenheng innad i barnehagen	20
c.	Samarbeid og sammenheng med skolen	20
VI.	Foreldremedvirkning	22
VII.	Bærekraftig utvikling	23
VIII.	Psykososialt barnehagemiljø	23
IX.	Barns seksuelle helse	24

Visjon og mål

Visjon – En mangfoldig barnehage av høy kvalitet for alle barn

I en mangfoldig barnehage av høy kvalitet skal barn få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter med utgangspunkt i egne forutsetninger og interesser.

Verdier

Det er utviklet et verdigrunnlag som skal sikre det enkelte barn trygghet, læring og utvikling i hverdagen. Verdigrunnlaget består av *varme, ser barnet og inkluderende*. Verdiene gir retning for det pedagogiske arbeidet og samhandlingen med barn og foresatte. Barnehagene beskriver i kapittel 1 hva de legger i disse verdiene.

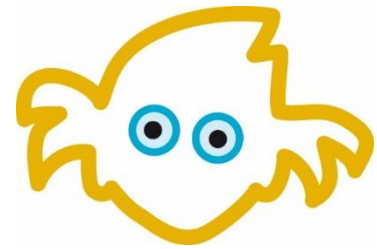
Mål

Bergen kommune ønsker som eier å gi retning for de kommunale barnehagene gjennom målsettingen:

Livsmestring for det 21. århundre – medvirkende barn i lek og læring

Grunnlaget for trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd legges i tidlig barndom og barnehagen har en sentral plass i dette. Livsmestring handler også om å møte motstand, håndtere utfordringer og være utholdende. Våre barnehager skal kjennetegnes ved at barnet:

- Opplever vennskap og fellesskap
- Erfarer trygghet og tilknytning til personalet
- Opplever spenning og glede i variert lek
- Er aktivt og medskapende i lek og læring
- Bruker sin kreativitet og søker utfordringer i lek og læring
- Blir møtt på sine uttrykk, sin undring og utforskertrang
- Opplever en barndom preget av mangfold, likeverd og respekt
- Utvikler sin språkkompetanse og sin matematiske kompetanse

1.0 Barnehagens innledning

Indre Arna barnehage startet opp som midlertidig barnehage høsten 2011, og holder til i lokalene til tidligere Indre Arna skole. Fra politisk hold er det bestemt at barnehagen skal rehabiliteres og bli permanent i nåværende lokaler, men tidspunktet for dette er ikke avklart. Dette kan en lese mer om i Barnehagebruksplan 2022- 2035. Se link: [BARNEHAGEBRUKSPLAN 2022-2035 \(Bergen.kommune.no\)](https://bergen.kommune.no/barnehagebruksplan-2022-2035)

1.1 Struktur og organisering

Indre Arna barnehage er en basebarnehage med 69 barn fordelt på tre baser. Alderen på barna i de ulike gruppene endrer seg fra år til år, i henhold til søkermassen. I 2023/ 24 vil vi ha «Miramarmora» med 36 barn i alderen 3 til 6 år, «Småtussene» med 15 barn i alderen 1 til 2 år og «Hattifnattene» med 18 barn i alderen 1 til 2 år.

Barna kan boltre seg på egen base eller i fellesareal i «Ompalompa» og våtrommet «Plaskedammen». Alle rommene er daglig i bruk til ulike aktiviteter, og det er tett samarbeid mellom basene.

Det er 19 fast ansatte i barnehagen, og vi har en pedagogdekning på 47 %. Aldersmessig er vi fra ung til middelaldrende, og erfaringsmessig fra relativt nyutdannet til «gammel» i faget. Pedagogene har ulike fordypninger fra barnehagelærerutdanningen innen småbarns-pedagogikk, migrasjonspedagogikk, kreative fag og uteaktiviteter.

Deler av personalgruppen i Indre Arna barnehage

1.2 Metodevalg

ICDP – «International Child Development Programme»

ICDP er et norsk utviklet program der en empatisk fortolkende holdning til barnet er et viktig element. Det er utviklet som et forbyggende program med fokus på samspill mellom omsorgsgiver og barn, og er det programmet Bergen kommune har valgt som sensitiviseringsprogram for ansatte i sine barnehager. Programmet bygger på en bevisstgjørende metodikk som fokuserer på foreldre og andre omsorgsgiveres iboende evner til god omsorg. Barnet speiler seg i sine medmennesker, og det er viktig at omsorgspersonene rundt barnet uttrykker gode følelser for barnet.

Barnehagen har fire pedagoger som er sertifiserte ICDP- veiledere, og som kan ha veiledningsgrupper både med personalet og foreldre. Dette barnehageåret starter vi en felles gjennomgang av samspillmetoden i personalet for å få en felles forståelse for metoden og et felles utgangspunkt for det videre arbeidet på den enkelte base. <https://www.icdp.no/>

Førforståelse og konkretiseringsmaterieell

Med fokus på førforståelse og konkretiseringsmaterieell, vil vi tilnærme oss og stimulere språket som basiskompetanse med fokus på hverdagsaktiviteter og fellesopplevelser. Det er gjennom samtalen om det vi opplever her og nå, det som skal komme/ har vært, at vi sammen setter ord på opplevelser og erfaringer. Slik læres nye ord og begreper får innhold. Til dette arbeidet bruker vi artefakter som stimulerer til fokus på det barna skal oppleve, boken de skal lese, sangen vi skal syng, reglen de skal si eller turen vi skal legge ut på.

Venner

Her møter vi Kanin og Piggsvin som er bestevenner, men som opplever at selv gode venner kan bli uvenner iblant. De to kommer i situasjoner barna lett kjenner igjen fra sin egen hverdag, og som omhandler det å samarbeide, dele, å snakke om det, å vente på tur, å vise følelser, å spre glede, å lytte og bli enige, å si stopp, å si unnskyld, å roe seg ned.

Babblarna

Babblarna er seks figurer som gjør språkopplæring til en spennende og leken opplevelse. Babblarna består av figurer, bøker, musikk og videoer. Det er i utgangspunktet tenkt som et hjelpemiddel til barn med forsinket språkutvikling, men kan brukes til alle barn som skal lære seg å snakke. Babblarnas språk ligner mye på barnas sin første babbling.

Både bøker og figurene er rettet mot tidlig språkutvikling. I bøkene møter vi Dadda, Diddi, Doddo, Babba, Bibbi og Bobbo. Hver Babblarna snakker sitt eget språk basert på lydene i deres navn. Ved å lytte til Babblarna og etterligne deres måte å snakke på, kan barna leke med tidlige språkllyder og språkets melodi. I tillegg har bøkene fokus på at barna kan være

delaktig i leseprosessen; enten ved å at barna skal finne noe eller ved å gjøre en bestemt handling. Videre har alle Babblarna sitt eget fagområdet, som gjør at man kan ta med seg Babblarna inn i forskjellige opplegg gjennom barnehagehverdagen. Vi kan danse med Bobbo, bygge klosser med Bibbi, male med Diddi, eller vi kan lese med Babba, gå på tur med Dadda og vi kan snakke med Doddo om hvorfor vi er glad eller trist.

1.3 Kjerneverdier

«Verdiene gir retning for det pedagogiske arbeidet og samhandlingen med barn og foresatte.»

- Verdiene danner grunnlaget for personalets normer og holdninger. Noe som ses igjen i deres handlinger, væremåte og fokus.
- Verdiene danner rammen for personalets arbeid, og gir dem et felles utgangspunkt.
- Barnehagen har en struktur og organisering der kjerneverdiene blir ivaretatt.

1.3.1 Ser barnet

«Vi ser det enkelte barns egenverdi. Barnet gis gode betingelser for læring og utvikling basert på vår anerkjennende væremåte.»

For oss betyr dette at vi:

- lytter til og søker forståelse for det barnet formidler, både verbalt og non-verbalt.
- justerer oss og følger barnet/ barnas initiativ/ uttrykk/ innspill.
- møter barnet med anerkjennelse og respekt, som et likeverdig individ.
- ser og møter det enkelte barn utfra dets behov, forutsetninger og muligheter, og legger på denne måten til rette for mestringsopplevelser utfra barnets ståsted.
- er sensitive voksne som hjelper barnet til å forstå og tolke egne og andres følelser, samt støtter barnet i å regulere og håndtere egne følelser på en god måte.

1.3.2 Varme

«Vi gir barnet omsorg og trygghet. I møte med barn skal vår hjertevarme gi næring og vekstmulighet.»

For oss betyr det at:

- omsorgen tar utgangspunkt i barnets behov ved å tolke deres verbale og non-verbale uttrykk.
- personalet er nær og tilgjengelig, og utgjør en trygg base som barnet kan utforske omgivelsene fra.
- personalet er på gulvet tilgjengelig for «lading», lek og/ eller trøst.
- personalet skaper en forutsigbar hverdag med trygge rammer for barnet.

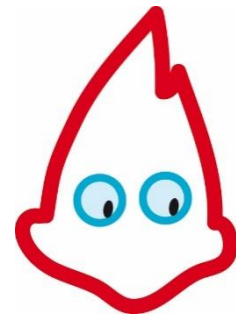
1.3.3 Inkluderende

«Vi skaper gode relasjoner, der alle barn blir sett og bekreftet. Det enkelte barn skal oppleve gleden av å tilhøre små og store fellesskap.»

For oss betyr det at:

- alle barn opplever vennskap og glede i lek og samspill.

- barna opplever seg verdsatt og inkludert i gruppen, og deres interesser, ønsker og uttrykk blir tatt hensyn til og gir næring til barnehagens fokusområder
- personalet støtter barn i å komme inn i lek/ ta positiv kontakt med andre
- Barna støttes og veiledes på veien mot en god, felles lekekultur. I dette arbeides det med deling, vennskap, vente på tur osv.

2.0 Livsmestring for det 21. århundre

– medvirkende barn i lek og læring

2.1 Tilknytning

Å bli møtt av sensitive og tilstedeværende voksne er fundamentalt for barnas psykologiske, utviklingsmessige og læringsrelaterte utvikling. I dette arbeidet er både foreldre og personalet i barnehagen viktige. Barnet er på den ene siden avhengig av voksenpersonenes beskyttelse og omsorg, samtidig som de skal oppleve og utforske verden som et selvstendig individ.

Mål;

Å skape gode relasjoner der barnas behov for trygghet, omsorg og nærhet blir møtt av sensitive og tilstedeværende voksne.

Kjennetegn på vår praksis:

Ved å ha de kommunale verdiene «ser barnet, varme og inkluderende» som utgangspunkt for det pedagogiske arbeidet og all samhandling med barn og foreldre/ foresatte, vil vi legge til rette for en god og trygg tilknytning. Se verdiene s. 6.

2.2 Lek

Leken skal være en arena for barnas utvikling og læring, og for sosial og språklig samhandling. Barn leker for livet.

Mål;

Barna kan dyrke og utforske leken i et inspirerende og variert leke- og læringsmiljø som de er en aktiv medvirkende del av

Kjennetegn på vår praksis:

- Vi skaper tid og rom for lek og fordypning, og er bevisst på å skjerme den.
- Barn opplever glede, humor, spenning i leken - alene og sammen med andre.
- Tilrettelegge for møteplasser og soner for lek med tema og artefakter i forhold til barnas interesser og modning.
- Tilstrekkelig materiell tilgjengelig slik at flere kan delta
- Utstrakt bruk av smågrupper på den enkelte base, men og på tvers, for lek.

Lekekloke voksne:

- personalet er tilgjengelig som igangsetter, observatør, rekvisitør, medleker og lekeleder- alt etter barnet/ gruppens behov.
- personalet er gode leke- og samtalepartnere som kjenner sin indre lekeknapp og som svarer adekvat på barnas lekende signaler ved å gi «riktige» bidrag til leken.
- personalet respekterer barnas lek- det er dødsalvorlig!
- skaper felles referanserammer for barna til videre lek og samspill.
- er tilgjengelig og tilstede som støtter, tilrettelegger eller medleker for å forebygge eller hindre uheldige samspillsmønstre, utenforskap

2.3 Læring

Det er gjennom kroppen vi erfarer verden og forstår den ved at en får førstehåndserfaringer (learning by doing) gjennom ulike relasjoner, aktiviteter, situasjoner og opplevelser.

Mål:

Barnas nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær skal danne grunnlaget for våre læringsprosesser.

Kjennetegn på vår praksis:

- vi undrer oss over ulike tema, fenomen og materiell i et læringsfellesskap der barna er aktive i egen og andres læring. Dette gir forståelse for sammenhenger og utvider deres perspektiver og innsikt.
- det tilrettelegges for ulike læringsmiljø og møtesteder som oppfordrer barn til lek, utforskning og samhandling.
- personalet fanger opp barnas utspill og interesseområder, og tar dette med i planarbeidet for fokusområder både for grupper og enkeltbarnet.

2.4 Barns medvirkning

Mål:

Barna er aktive deltakere i sitt eget liv og spiller en aktiv, medskapende rolle i sin egen og andres hverdag i barnehagen.

Kjennetegn på vår praksis:

- Personalet lytter ut barnas ytringer, både muntlig og kroppslig, og søker etter det som ligger bak uttrykket.
- Personalet anerkjenner og responderer på barnas initiativ, interesser og følelser.

- Barnas interesser og kunnskaper medvirker og preger det pedagogiske arbeidet på både individ og gruppenivå.
- Fleksible planer som kan tilpasses eller endres med bakgrunn i barnas utspill og medvirkning.
- Systematisk observasjon og barneintervju gir personalet innspill til det pedagogiske arbeidet i barnehagen, både i forhold til enkeltindivid og gruppen.

2.5 Vennskap og felleskap

Personalet er lydhøre og sensitiv i relasjonen med barnet/ barna, og støttende i relasjonen barn- barn. Gjennom samspill utvikler barna evne til å vise omsorg og empati, ta andres perspektiv og handle kompetent i en sosial kontekst. At barn opplever vennskap og ser på seg selv som en del av en gruppe, er forebyggende for mobbing.

Barns vennskap er de voksnes ansvar!

Mål:

Alle barn skal oppleve vennskap og se på seg selv som en betydningsfull del av fellesskapet.

Kjennetegn på vår praksis:

- Barnehagen tilrettelegger for møteplasser og et leke- og læringsmiljø der inkludering og samspill er ivaretatt.
- Barnehagen har grupper på tvers av alder for å øke samhandlingen i barnegruppen og dyrke mangfoldet. De yngre barna har rollemodeller i de eldre barna, og de eldste lærer å ta hensyn til og ivareta de som er yngre.
- Fellesopplevelser brukes som relasjonsbygger ved at dette skaper bånd, tilhørighet og fellesskapsfølelse.
- Temaarbeid med fokus på vennskap, følelsesuttrykk, raushet og sosialt samspill.
- Kompetent personal som er bevisste rollemodeller.
- Et personale som er aktivt tilstede der barna er, inne og ute.
- Et personale som støtter barna i å sette egne grenser, samt respektere andres.
- Personalet forebygger, stopper og følger opp hvis det oppstår diskriminering, utestenging, mobbing, krenkelser og uheldige samspillsmønstre

2.6 Mangfold

Gjennom en trygg tilknytning til andre barn og personalet i barnehagen, skal barna kunne utfolde seg og utforske egen identitet i samspill med omgivelsene. Dette gjøres gjennom hverdagen i barnehagen og pedagogisk tilrettelagt aktiviteter. Her kan vi synliggjøre, verdsette og fremme et mangfold i blant annet familieformer, grunnverdier, religion, livssyn og kulturer. På den måten kan barna opparbeide seg kunnskap og forståelse for hverandre, noe som skaper grunnlag for toleranse og et felles «vi» hvor alle har en plass.

Mål:

Barna skal oppleve mangfoldet i barnehagen som en berikelse i utviklingen av egen identitet, robusthet og motstandskraft.

Kjennetegn på vår praksis:

- Vi jobber for å styrke de positive egenskapene som barna utviser, og synliggjør disse i fellesskapet.
- Ulikhetene vi erfarer hos hverandre, med bakgrunn i blant annet kulturell tilhørigheter, språklig mangfold og funksjonsnivå, verdsettes og synliggjøres som noe positivt.
- Barnehagens mangfold blir brukt som en berikelse inn mot barnehagens ulike tema- og prosjektarbeid ved en økt bevissthet i personalet om å gjøre bruk av ressursene en finner i barne- og foreldregruppen.
- Barn og personale inkluderer det nye, og noen ganger ukjente, med en åpen og anerkjennende holdning ved at vi viser respekt for hverandre, og viser toleranse for mangfoldet i praksis.

3.0 Barnehagens tema/prosjekt

Vi har i perioden fra 2019 til 2021 hatt fokus på inkludering og fellesskap. Vi har lagt til rette for et variert leke- og læringsmiljø med gode møteplasser, soner og lekemiljø der relasjoner og vennskap har kunne ta form og videreutvikles. I dette arbeidet har den lekekloke ansatte vært viktig. Det å være inkludert i fellesskapet og lek, forebygger utenforskap og mobbing. Det å tilrettelegge for gode lekeplasser og soner, ute og inne, der personalet er tilstede og deltagende, er også en forebyggende faktorer. Det å skape felles referanserammer ved at barna gjør nye erfaringer og opplevelser sammen, skaper grobunn for videre lek, samspill og vennskap. Vi tok dette arbeidet med oss inn i ReKomp der vi hadde fokus på prosjektarbeid og språkstimulering i hverdagen. Valg av pedagogisk hovedtema tar utgangspunkt i de erfaringene vi har gjort gjennom prosjektene, samt resultatet av Kvalitetsoppfølgingen 2022/23.

Pedagogisk hovedtema 2023/2024

Vi vil fortsette vårt fokus på barnas leke- og læringsmiljø, og da med språk og et språkstimulerende miljø som utgangspunkt. I større grad enn tidligere år, vil også den voksnes rolle i leken og som tilrettelegger bli lagt mer vekt på.

Barnehagen skal gjennom sitt arbeid tilrettelegge for et godt språkmiljø i barnehagen der både det fysiske miljøet, samt personalet og dets bevissthet i daglige situasjoner, stimulerer barnets språklige aktivitet. Ved å systematisk bygge opp ulike miljøer for lek og læring med utgangspunkt i f.eks. et yrke, butikk, sykehus osv. ønsker vi å berike barnas språkutvikling med ord og begreper som har utgangspunkt i den konkrete leken. Språkmiljøet skal reflektere det mangfoldet barnegruppene og personalet representerer, og en konkretisering av hva den enkelte base vil vektlegge og ha fokus på vil bli presentert gjennom den enkelte bases månedsbrev. Se mer på barnehagen som lærende organisasjon.

3.1 Fagområder

De syv fagområdene hjelper oss til å bruke ulike innfallsvinkler til temaer gjennom året, og gir oss en helhetlig og tverrfaglig tilnærming.

Telling er en matematikkaktivitet som mange barn bedriver, både spontant og mer planlagt. Å telle hvor mange en er i en gruppe, sortere barna etter fargen på sokkene eller gå på formjakt i naturen med turgruppen, gir oss en følelse av tilhørighet i en gruppe samtidig som en får øvd matteferdigheter. Dette tar oss innom fagområdet [Antall, rom og form](#). I denne type aktiviteter vil en berøre fagområdet [Kommunikasjon, språk og tekst](#). Her bruker vi språket aktivt i samspill med andre. Det å lytte til andres opplevelse eller løsning samtidig som en kan argumentere for egne, er en god øvelse som stimulerer språkferdighetene samtidig som en kan få en opplevelse av motstand. Vi snakker om, undres sammen og skaper gode fellesopplevelser og refleksjon. Ut fra dette kan en skape en fellesforståelse av det en nettopp har vært en del av sammen.

Gjennom fagområdet [Kunst, kultur og kreativitet](#) kan vi sammen fabulere, skape, forske og prøve ut ulike formingsuttrykk. Like viktig er variasjonen i inntrykkene vi får gjennom ulike opplevelser i barnehagen- både som individ og som en del av gruppen. Dette kan være trommestund, tur på teater eller se på statuer i bykjernen. Alle gir de oss et inntrykk, som igjen kan gi grobunn for kreative uttrykk. Et nyttig sted for uttrykk er i naturen. Her har en god plass til å skape «store ting» sammen. Gjennom fellesprosjekt der en har fokus på samhandling og samarbeid, kan barn og personalet sammen gjøre bruk av de ressursene naturen gir oss. Hever vi oss opp på nasjonalt og globalt nivå, er vern om naturen et viktig tema. Alle kan bidra litt, og sammen gjør vi mye. Å kildesortere er her et eksempel. Gjennom denne type fokus blir fagområdet [Natur, miljø og teknologi](#) også aktivert. [Etikk, religion og filosofi](#) kan gi viktige innfallsvinkler til dette temaet. Bærekraftig utvikling kan snakkes om ut fra et etisk perspektiv. Skal vi utnytte alle ressurser nå, eller skal vi spare noe eller bidra til en bedre fordeling?

3.1.1 Språk som basiskompetanse

Barna skal gjennom samspill, lek og læring få positive erfaringer ved å bruke språket som kommunikasjonsmiddel, som redskap for tenkning og som uttrykk for egne tanker og følelser. I dette arbeidet må personalet ta i bruk både det verbale og non-verbale språket aktivt, samtidig som også språkstøttende verktøy og metoder kan være til hjelp i dette arbeidet.

3.1.2 Matematisk kompetanse

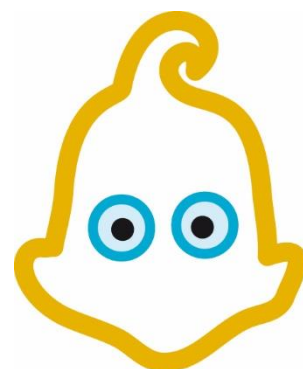
Vi bruker matematikken aktivt ved å bruke matematiske begreper og uttrykk som en naturlig del av dagligspråket. Antall biler, hvor ting er plassert i forhold til hverandre, hvem som er eldst- yngst, førstemann...andremann... Det er først når en blir oppmerksom på «matematikkenspråket» at en i større grad vil kunne undre seg sammen rundt det som omgir oss, og skape innhold i begrepene.

For å systematisere dette arbeidet, tar vi utgangspunkt i Bishops 6 fundamentale matematikkaktiviteter; forklaring og argumentasjon, lokalisering, design, telling, måling og lek og spill. Gjennom å ha fokus på de ulike typer aktiviteter, kan vi foruten systematikken og lettere få til en progresjon i arbeidet.

3.2 Digitale verktøy

Barnehagen har ulike digitale verktøy som barna bruker. Interaktiv tavle, digitale kamera, skanner og skriver er noen av disse. Bruken av digitale verktøy skal være integrert som en naturlig del av det pedagogiske arbeidet. Det å ta bilder på tur, for så å skrive bildene ut og lage en historie med utgangspunkt i disse, er en metode. Barnehagen skal ta i bruk ulike type programmer på den interaktive tavlen, som skal stimulerer barnas digitale kompetanse på en kreativ og kunnskapsmessig måte, samtidig som de gjennom etisk refleksjon gjør kloke valg. Tekstskaping, tegneprogram, spill, interaktive fortellinger og opplesing av bøker er eksempler på hvordan tavlen brukes. Vi bruker blant annet Salaby som digitalt program for barna.

4.0 Barnehagen som lærende organisasjon

4.1 Barnehagens utviklingsarbeid

Gjennom deltakelse i ReKomp (regionale kompetanseordningen) har Indre Arna barnehage hatt som mål å: «*Styrke barnehagens pedagogiske kompetanse, og med utgangspunkt i dette personalets handlingskompetanse, i arbeidet med å tilrettelegge for og følge opp et godt språkmiljø i barnehagen*». Vi vil fortsette dette arbeidet også dette barnehageåret og ha fokus på følgende:

- Øke personalets kompetanse og bevissthet rundt språk som basiskompetanse og flerspråklighet.
- Bli kjent med og gjøre bruk av ulike metoder for språkstøtte.
- Bruke litteratur, eventyr, sang, regler og rim opp mot valgte tema, og med utgangspunkt i metoden «skal vi leke en bok».
- Tilrettelegge for skjermede plasser for lesing og samtale
- Tilrettelegge for ulike lekemiljø med utgangspunkt i ulike tema som butikk, transport, yrker ol.
- Systematisk dokumentasjon og vurdering av språkarbeidet legger grunnlaget for videre arbeid og praksis.

4.2 Dokumentasjon, vurdering og oppfølging

Vurderingsarbeid skal være en støtte i utviklingsarbeidet og sikre at utvikling skjer på en systematisk og bevisst måte. Det skal også kvalitetssikre at vi gjør det vi sier vi skal gjøre. Gjennom et arbeid med fokus på barnehagens språkmiljø, vil vi etterse hvordan vi følger opp dette arbeidet systematisk. Dette for å kunne korrigere og iverksette nye tiltak for å bli bedre. Hele personalgruppen deltar i dette arbeidet, og er noe som vil bli gjennomført i april 2024.

Mål:

Barnehagen skaper et inkluderende leke og – språkmiljø

Kriterier:

1. *Basens lekemateriell tilrettelegger for et inkluderende lekefellesskap*
2. *Basen tilrettelegger språkmiljøet med utgangspunkt i enkeltbarn og barnegruppen*
3. *Personalet deltar i lek og aktiviteter som «medleker» og språk-/kommunikasjonsstøtte*
4. *Personalet bruker språkstøtte tilpasset barnets behov*

4.2.1 Dokumentasjon

Det er nødvendig å dokumentere personalets arbeid for å følge opp og synliggjøre dette opp mot målet. Vi vil dokumentere arbeidet gjennom ståstedsanalyse, deltagende observasjon, praksisfortellinger og barnesamtaler. I dette arbeidet er det nødvendig å «spisse» og konkretisere hva en ønsker å se nærmere på, noe som kriteriene over setter rammer for.

4.2.2 Vurdering og

4.2.3 Oppfølging

I etterkant av perioden med vurderingsarbeid, vil lederteamet reflektere rundt det innsamlede materialet. Etter en bearbeiding av funn og informasjonen, vil vi ta i bruk vurderingskryss. Dette gjøres samlet i personalgruppen, og utfra dette vil det da bli utarbeidet konkrete tiltak som straks igangsettes av ansvars personer på den enkelte base. Funnene kan også tas med inn i nye barnesamtaler for å få sikre at barnas innspill er korrekt tolket.

Det vil bli gjort løpende vurderinger i forhold til om tiltak har effekt eller ei, og etter 1 måned vil dette bli en ny runde med vurderingskryss med utgangspunkt i iverksatte tiltak i hele personalgruppen

4.3 Barn og foreldres medvirkning i utviklingsarbeidet

Gjennom vårt utviklingsarbeid med fokus på barnehagens språkmiljø, er barnas stemme og medvirkning selvsagt. Barna bidrar ved at deres intensjoner og perspektiv blir møtt av lydhøre voksne som lytter ut barnas bidrag, tanker, følelser og meninger, og tar dette med inn i planleggingsarbeidet. For å få kunnskap om hvordan barna opplever deres språk, leke- og læringsmiljø, vil vi benytte oss av barnesamtaler.

Foreldrene vil ikke ha direkte innblikk i barnas språkmiljø i barnehagetiden, men de kan få et inntrykk av hva barnet er opptatt av gjennom samtale. Foreldrenes kan og bidra med på å formidle interesser barna utviser hjemme, og som barnehagen kan følge opp i fellesskapet. Foreldre er viktige samarbeidspartnere for barnehagen, og særs viktig bidragsytere inn i det språklige mangfoldet i barnehagen.

Vi ønsker å gi ut nettbasert, anonymt, spørreskjema med fokus på språkmiljøet. Gjennom skjemaet ønsker vi å få direkte innspill på barnas interesser utover det vi allerede observerer i barnehagen, og hvordan de opplever barnehagehverdagen for sitt barn med utgangspunkt i språkmiljøet. Vi ønsker også å få et innblikk i hva foreldrene er opptatt av gjennom skalaspørsmål. Innspill fra foreldre er betydningsfullt for vårt pedagogiske arbeid. Deres innspill, synspunkt og opplevelse vil bli fulgt opp og tatt med i de refleksjoner som gjøres videre i personalet. Det videre samarbeidet med foreldrene tas i SU, der funn og videre tiltak vil bli drøftet, og handlingsplan utarbeidet.

Del to

I. Barnesyn og læringssyn

Barnesyn

Det enkelte barn er født unikt med iboende ressurser for lek, erfaring, utforsking, samarbeid og læring. Det enkelte barn sees på som kompetente, og tar aktiv del i egne utviklings- og læringsprosesser. Utfra dette har de krav til å bli sett, lyttet til og hørt, samt oppleve et sensitivt og tilstedeværende personale som ønsker å forstå deres perspektiv og intensjoner. Personalet skal møte barna som likeverdige medmennesker.

Læringssyn

Barn er i hovedsak aktivt søkende og utforskende fra fødselen av, og i barnehagen er vi bevisst på at alle de erfaringer barna gjør seg og de opplevelsene de får, er med på å utvikle barnet mentalt og fysisk. De tar aktiv del i sin egen læring og har krav på å bli lyttet til og hørt. Vi gir barna varierte og konkrete opplevelser, der flest mulig av barnas sanser blir stimulert. Vi kan se en mark, men og holde den og kjenne den kravle. Dette gir barna et bedre grunnlag og et større spekter av erfaringer for å forstå ulike begreper.

Som lyttende, veiledende, motiverende og medforskende voksne skal personalet legge til rette for at barna får bruke sin iboende nysgjerrighet, kreativitet og lærelyst i et læringsfellesskap, gjennom nye situasjoner og opplevelser, temaer og fenomener, materiale og verktøy. Dette må være utfra det enkelte barns ståsted, slik at det opplever læring og utvikling. Det er viktig å gripe det barna viser interesse for og spille videre på dette. De barna som ikke oppsøker denne type lærings situasjoner selv, blir ivaretatt ved at personalet tar ansvar for å introdusere barna for aktiviteter/ situasjoner, slik at barna blir introdusert for tema/ læring. Det hele må ta utgangspunkt i barnets forutsetninger, modningsnivå, og selvsagt interesser.

II. Pedagogisk relasjonskompetanse

Personalets viktigste redskap i arbeidet med sosial kompetanse og relasjonskompetanse, er dem selv. Gjennom deres yrkesutøvelse i hverdagen er de rollemodeller for små og andre store, og deres holdninger, verdier, lærings- og barnesyn synliggjøres gjennom deres handlinger og fokus. Hvordan den enkelte velger å møte enkeltbarnet og barn som en del av en gruppe, er ingen privatsak, men skal bygge på verdiene i Barnehagelovens formålsparagraf, på både individ- og organisasjonsnivå.

Som kommunal barnehage skal personale ta utgangspunkt i de kommunale verdiene; varme, inkludere og se barnet i sitt arbeid. I tillegg til dette felles verdigrunnlaget, er også samspillsprogrammet ICDP et godt verktøy som skal gi grunnlag for at barn og foreldre møter et samstemt personale. En anerkjennende væremåte som tar utgangspunkt i barnas opplevelse av ulike situasjoner, er grunnleggende for at barnet skal føle seg ivaretatt og tatt på alvor.

III. Danning gjennom omsorg, lek og læring

Omsorg, oppdragelse, lek og læring i småbarnsalderen former barns holdninger, verdier, tillit til seg selv og andre mennesker. Det vi også danne grunnlaget for hvordan vi kommuniserer med hverandre. Dette skjer i «her- og- nå» situasjoner, og kvaliteten på møte mellom barn-barn, barn- voksne og voksen- voksen, er av avgjørende betydning for opplevelsen av omsorg. Stikkord for dette arbeidet er lydhøre og nærværende voksne, opplevelse av nærhet, trygge rammer og omsorg med utgangspunkt i individuelle behov, samtidig som gruppen blir ivaretatt.

I det sosiale fellesskapet dannes en som menneske ved å erfare og oppleve hverandres perspektiver, tanker og følelser, og se seg selv i forhold til dette. I dette samspillet er også læring en aktiv prosess. Gjennom samspill med omverden gjøres erfaringer som en gjennom refleksjon og bearbeidelse gjør til egen viten. Erfaringer en gjør som aktivt deltagende, er de som stimulerer mest til læring. Vårt utgangspunkt er at barna tar til seg den viten som er viktig for dem i øyeblikket, og det som er med på å skape nye sammenhenger for dem. På den måten kan det derfor være ulikt læringsutbytte for ulike barn i samme situasjon.

Mål:

Barn skal oppleve trygge relasjoner som formidler annerkjennelse, respekt, tillit og raushet, og som bidrar til en aktiv leke- og lærende hverdag.

Kjennetegn på vår praksis:

- Barna erfarer trygg tilknytning til personalet
- Barna viser omsorg for hverandre ved å trøste, vise hensyn, gjøre gode handlinger (prososiale), oppleve lek eller bare ved å være tilstede i hverandres selskap.
- Barna oppmuntres til å si sin mening, samtidig som de lærer å lytte og utvise respekt for andres mening.
- Vi griper øyeblikkene, utforsker dem sammen og lytter til hverandres tanker og opplevelser. Ved å sette ord på det en opplever vil en kunne reflektere noe som igjen kan føre til ny læring og nye handlingsmåter. Det den enkelte uttrykker skal behandles med respekt.
- Leken skal ha tid, rom og skjerming. For å få dette til må de ulike basene være fleksible i bruk av rom, og barna må deles i smågrupper.

Gjennom konkrete erfaringer, for eksempel i naturen, vil vi ta opplevelsen med inn i barnehagen og bearbeide disse gjennom samtale, bøker og/ eller utforskning på internett. Vi kan også starte i omvendt rekkefølge og begynne med det skriftlige og ende opp å oppleve det hele konkret og sansbart. Det å gi barna opplevelser med ulike utgangspunkt og innfallsvinkler, gir barna et bedre grunnlag og et større spekter av erfaringer for å forstå begreper og verden som omgir en. Dette skal være både planlagte og spontane situasjoner.

IV. Progresjon i barnehagens pedagogiske innhold

Hvert enkelt barn er unikt, noe som påvirke hvordan vi i barnehagen tilrettelegger for omsorg, lek og læring på den enkelte base og i forhold til det enkelte barnet.

Mål:

Barna opplever mestring ved å utvikle ny kompetanse og ferdigheter gjennom å oppleve og erfare.

Kjennetegn på vår praksis:

- Personalet oppdager, følger opp og utvider det barna allerede er opptatt av
- Personalet legger til rette for at enkeltbarnet får utfordringer tilpasset sitt tempo, utviklingsmønster og mestringsnivå slik at barnet opplever mestring.
- Personalet har kompetanse på barns utviklings- og læringsprosesser, og ser barns utvikling ut fra et helhetlig læringsperspektiv.
- Personalet har kunnskap om ulike tema og fagområder i rammeplanen.
- Personalet inspirerer barna til å utvide sin forståelse og tanke slik at de kan stille nye og relevante spørsmål som de sammen kan reflektere over.
- Personalet er bevisst på å tilby materiell, bøker, leker, verktøy og utstyr tilpasset alder og modning.
- Personalet tilbyr et rikt utvalg av udefinert materiale som stimulerer fantasi, kreativitet og intellekt.

V. Overganger

a. Tilvenning i barnehagen

Den første tiden i barnehagen møter barna et nytt miljø hvor de skal forholde seg til nye rammer og rutiner i samspill med ukjente voksenpersoner og andre barn. Samarbeidet mellom barnets foresatte og personalet i barnehagen er spesielt viktig i denne første perioden, da personalet etter hvert skal fungerer som en stedfortreder for foreldrene gjennom barnas hverdag. Relasjonen mellom barnet og kontaktpersonen må være preget av trygghet og tillit. Dette skapes over tid når en blir kjent, og denne periodens lengde vil variere fra barn til barn. Ut fra dette vil derfor også tiden en venner seg til barnehagehverdagen være ulik, og i samtale med foresatte avtales og tilpasses hverdagen enkeltbarnet.

En koseklut, bamse, bilde eller smokk kan betegnes som et overgangsobjekt som kan skape trygghet for barnet når det skal vennes seg til en hverdag i barnehagen.

Mål:

Barna opplever en trygg tilknytning i barnehagen som grunnlag for trygghet, omsorg og utforsking.

Kjennetegn på vår praksis

- Møte for nye foresatte i juni
- Besøk i barnehagen før sommerferien og oppstart.
- En avtalt plan for barnets oppstart for både foresatte og personale, der det enkelte barn og dets behov er i fokus.

- Barnehagepersonalet gir barnet tid, følger dets tempo og respektere barnets måte å takle overgangen til en ny hverdag på.
- Barna opplever faste og forutsigbare rutiner.
- Barna skal ha en trygg base i personalet slik at barnet kan gjøre seg kjente med og beherske omverdenen mens det alltid har et fang og vende tilbake til.
- Barna skal oppleve et tilstedeværende personale med armer som klemmer og møter dem med et smil, «gledning», omsorg og varme.
- Barna deles i mindre grupper innad i basen for å kunne bedre legge til rette for en trygg tilknytning i et oversiktlig miljø.
- Personalet styrker barnet ved at barnet blir sett og tatt på alvor der de er i sin modning og utvikling.

b. Overganger og sammenheng innad i barnehagen

Ved overgang til ny base innad i barnehagen, møter barna et nytt miljø hvor de skal forholde seg til andre rammer og rutiner i samspill med mindre kjente voksenpersoner og barn. Samarbeidet mellom barnets foresatte og personalet i barnehagen er viktig i denne første perioden selv om barnet har gått i barnehagen tidligere. En koseklut, bamse, bilde eller smokk kan betegnes som et overgangsobjekt som kan skape trygghet for barnet ved overgang til ny base innad i barnehagen.

Mål;

Barna opplever en trygg og forutsigbar overgang mellom basene.

Kjennetegn på vår praksis:

- En avtalt plan for barnets overgang for både foresatte og personale, der det enkelte barn og dets behov er i fokus.
- Barna skal oppleve tilstedeværende voksnes armer som klemmer og møter dem med et smil, «gledning», omsorg og varme.
- Vi starter «bli-kjent» prosessen med faste tider på ny base etter påske. En fra avgivende base er alltid med. En begynner med en time, men dette timeantallet utvides etter hvert utover våren til å gjelde ulike rutiner og aktiviteter.
- Gjennom hele året brukes «stor base» til lek og aktiviteter slik at barna er kjent med det fysiske miljøet.
- Grupper på tvers av basene

c. Samarbeid og sammenheng med skolen

I barnehageåret 2023/ 24 har vi 9 førskolebarn i Indre Arna barnehage. Disse skal i hovedsak starte på Ådnemarka, Garnes og Ytre Arna skole.

Mål:

Skape en trygg og forutsigbar overgang mellom barnehage og skole ,gjennom et tett samarbeid med nærskolene.

Prosessmål

- Barna får utvikle sine evner til samarbeid og selvstendighet
- Gjennom førskoleaktiviteter blir barna forberedt og opplever en god overgang og sammenheng mellom barnehage og skole

- Barnet får positive og realistiske forventninger til skolestart
- Barnet får tid til å bli kjent med skolens miljø, lokaler, medelever og personalet
- Barna får en god avskjed med barnehagen, og en trygg overgangsfase til skolen.
- Sammenheng mellom fagområdene i rammeplanen og læreplanens fag i grunnskolen

Kjennetegn på vår praksis:

- Førskolegruppen en gang i uken, der vi jobber med ulike temaer gjennom lek og ulike aktiviteter. Vi jobber blant annet med språkmaterialet «Språksprell», antall, rom og form, og fokuserer på tall, former, bokstaver, lyder, lytting, stavelsesdeling, rim og regler.
- Vi øver på å holde blyanten riktig, rekke opp hånda, vente på tur, sitte i ro og ta imot en beskjed og å være selvstendig i påkledning og toalettsituasjon.
- Barna har en egen perm, med oppgaver og tegninger fra førskolegruppen.
- Fokus på vennskap og sosial kompetanse, sosiale koder i leken, komme inn i leken, spørre om å få være med, følge regler i lek og å kunne løse eventuelle uenigheter i lek.
- Høytidelig avslutning med foreldre og førskolebarn i juni som en markering av avsluttet barnehagetid, der vi hedrer førskolebarna med gode ord og bildeminner.
- For barn som i barnehagen tenker har behov for tilrettelegging inn i skolen, gjennomføres første samarbeidsmøte mellom foreldre/ foresatte, skole, barnehage og PPT/ sakkyndig allerede i november/ desember året før skolestart.
- Samarbeidsmøte i januar med de ulike nærskolene der agendaen er hvordan vi kan samarbeide utover våren for å gjøre overgangen fra barnehage til skole best mulig. Vi avtaler noen felles leker, spill og sanger som blir grenseobjekter, noe felles som barna fra barnehagen kjenner igjen når de begynner på skolen, og som skaper trygghet.
- Førskolebarna besøker og gjør seg kjent på skolen de skal starte på i mai/ juni. Vi leker på uteplassen, går i gangene, ser på klasserommene og titter innom SFO.
- Vi deltar på ulike arrangementer som skolen inviterer oss på.
- Personale fra skole/SFO besøker barnehagen, for å treffe førskolebarna, og bli litt kjent.
- Barnehagen gjennomfører overgangssamtaler med skolen der foreldre sammen med barnehagen har kommet fram til at dette er til barnets beste. For barnehagen er det ønskelig at foreldrene er med på disse samtalene med skolen.
- Seinhøstes i september/ oktober, inviterer vi skolestarterne på besøk i barnehagen for å fortelle om hvordan det har vært å begynne på skolen til årets førskolebarn, og som et koselig gjensynstreff.

Vi følger plan for samarbeid og sammenheng mellom barnehage og skole som er utarbeidet av Bergen Kommune. Planen finner dere her: [Bergen kommune - Plan for overgang mellom barnehage og skole/SFO i Bergen kommune](#)

VI. Foreldremedvirkning

Å ha en god, direkte og åpen dialog med barnas hjem er grunnleggende for at barnehagen skal kunne gi barnet og dets foreldre/ foresatte et best mulig tilbud. Foreldre kjenner eget barn best! Og hvordan vi som personale møter foreldrenes/ foresattes ønsker og behov i forhold til eget barn, påvirker hvordan de opplever samarbeidet og føler seg ivaretatt.

Mål:

Et godt foreldresamarbeid, basert på gjensidig respekt, til det beste for barnet og barnegruppen.

Fra informasjonsfokus til dialogfokus i samarbeidet på en konstruktiv og åpen måte.

Kjennetegn på vår praksis:

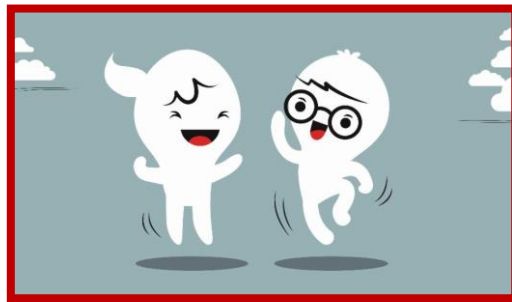
- Daglig kontakt og kommunikasjon:
 - o Foreldre og personalet har daglig kontakt ved levering og henting, og det utveksles her informasjon om barnet.
- Månedspan
 - o Foreldre får månedspan tilsendt i Vigilo hver mnd. Her gis en evaluering av forrige måneden, samt en oversikt over neste månedens tema og innhold.
- Foreldresamtaler
 - o Nye barn som begynner i barnehagen får en samtale kort tid etter oppstart.
 - o Foreldresamtaler er et viktig fora der foreldre kan medvirke til et best mulig innhold for barna i barnehagen. I samtalen snakker vi om barnets utvikling generelt og samarbeidet hjem-barnehage spesielt. Foreldre/ foresatte får tilbud om dette to ganger i året, men det er selvsagt også mulighet for flere om det er nødvendig og ønskelig ut fra barnets beste.
- Foreldremøter
 - o Barnehagen inviterer til tre foreldremøter pr. år.
 - Om høsten er det møte på den enkelte base.
 - Februar/ mars: temamøte
 - I juni er det møte for foreldre som har barn med oppstart kommende høst.
- Samarbeidsutvalg
 - o Styrer møter representantene i Samarbeidsutvalget (SU) ca. 2- 4 ganger pr. år. SU består av eiers representant, politisk representant, to foreldre, to ansatte og styrer. De to foreldrepräsentantene velges av en gruppe på seks- to fra hver base- disse seks utgjør barnehagens FAU (foreldrenes arbeidsutvalg)
 - o Samarbeidsutvalget er et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ.
 - o Saker av viktighet forelegges SU, som drøfting av barnehagens ideelle grunnlag, årsplan, budsjett, driftsendringer, foreldreparkering ol.
 - o Foreldre sikres medvirkning i barnehagen gjennom deltakelse i SU. Det er også her saker fra foreldrene som de ønskes skal drøftes på vegne av alle, skal bringes fram. SU- representantene melder da saken til møte.
- Brukerundersøkelse:
 - o Det har vært gjennomført årlig brukerundersøkelser. Resultatet av disse offentliggjøres. Styrer og SU lager en oppsummering av de viktigste funn, og forbedringsområdene tas opp med foreldre på foreldremøte om høsten

VII. Bærekraftig utvikling

Indre Arna barnehage skal fremme verdier, holdninger og praksis for mer bærekraftig samfunn. Gjennom aktiviteter i barnehagen som omhandler det å så, dyrke, ta vare på og høste, vil vi gi barna kjennskap til hvor grønnsakene kommer fra og ulike måter de kan brukes på. I dette arbeidet må spiren og plantene få stell og tas vare på inne, før vi kan plante dem ut i kjøkkenhagen som vi skal etablere gjennom dette barnehageåret. Gjennom seinsommeren og høsten håper vi å kunne høste av det vi har sodd til bruk direkte inn i barnehagehverdagen. Dette arbeidet skal bidra til en begynnende kjennskap dyrking, næringskjeder, naturen og bærekraftig utvikling.

Barnehagen sorterer avfall, har strømsparende tiltak og redusert plastforbruk til et minimum. Denne høsten får barna utlevert tøynett til å frakte rent/ skittent byttetøy fram og tilbake til barnehagen.

Vi skal i løpet av dette barnehageåret sertifisere oss som Grønt flagg- barnehage ([Barnehage — Grønt Flagg \(fee.no\)](http://Barnehage—GrøntFlagg(fee.no))). Hva som vil bli vår hovedfokus, foruten de nevnte tiltak, er ikke på plass. Dette blir en prosess der også barnas medvirkning og interesser vil bestemme fokusområde.

VIII. Psykososialt barnehagemiljø

Det er forankret i Barnehageloven at alle barn har rett til et trygt og godt barnehagemiljø. I dette ligger det at alle ansatte i barnehagen er forpliktet til å gripe inn når et barn i barnehagen utsettes for krenkelser, og videre at barnehagen skal jobbe forebyggende for å skape et varmt og inkluderende fellesskap.

Under plikten til å sikre at barn og unge har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø, følger det fire delplikter:

- plikten til å følge med
- plikten til å melde
- plikten til å undersøke
- plikten til å sette inn egnede tiltak

Arbeidet med det psykososiale barnehagemiljøet er et kontinuerlig arbeid som er retningsgivende for barnehagens kvalitetsutviklingsarbeid og grunnleggende for alt vi gjør i barnehagen, både i spill med barna, samarbeid med foreldre og innad i personalgruppen.

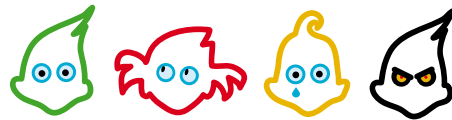
Barnehagen har en lokal handlingsplan for å sikre systematikk i arbeidet med det psykososiale barnehagemiljøet. Handlingsplanen gjennomgås i personalgruppen årlig.

Det psykososiale barnehagemiljøet er videre tema på foreldremøte, foreldresamtaler og i SU ved oppstart av hvert barnehageår.

IX. Barns seksuelle helse

Plan for seksuell helse, seksualopplysning og seksualitetsopplæring ble vedtatt av bystyret i april 2019, og er utarbeidet med formål om å sikre en helhetlig innsats for å styrke barn og unges seksuelle helse. Planen peker blant annet på barnehagen som en viktig arena for å sikre kunnskap og nødvendig kompetanse om kropp og seksualitet. Slik kan barnehagen styrke barnas begrepsapparat og danne grunnlag for positive holdninger knyttet til selvfølelse, identitet, egenverd, kropp, følelser og grenser. Videre skapes åpenhet og respekt for mangfold og variasjoner i familieformer og kjønnsuttrykk, noe som kan bidra til å forebygge fordommer og diskriminering.

Grunnlaget for god seksuell helse legges allerede tidlig i småbarnsalder. Bevissthet knyttet til barns seksuelle utvikling og kunnskap om hvordan denne kan komme til uttrykk i lek og atferd, er viktig for å kunne møte dette på en konstruktiv måte. Siden barnehagepersonale og foreldre har et felles ansvar for å ivareta barnets trivsel og utvikling, er det naturlig at barns seksuelle helse også er tema både i foreldresamtaler og på foreldremøter.

Indre Arna barnehage

Ådnavegen 42

5260 indre Arna

E-post: indrearna.barnehage@bergen.kommune.no

WWW: [Bergen kommune - Indre Arna barnehage](http://www.bergen.kommune.no/indrearna-barnehage)

**BERGEN
KOMMUNE**